

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE GLIWICKIM
ZA ROK 2008**

POWIATOWY RAPORT ROCZNY

II/P/2008

CZEŚĆ I

Gliwice 2009

SPIS TREŚCI

	str
Wstęp	3
I. Założenia ogólne do monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych	4
II. Analiza i diagnoza	8
1. Bezrobocie i oferty pracy	8
2. Zawody deficytowe i nadwyżkowe.....	12
3. Podsumowanie.....	16
III. Wnioski	18
Załączniki	19
Załącznik nr 1. T-II/P-1. Bezrobotni według zawodów w powiecie gliwickim. Stan na koniec roku 2008.	
Załącznik nr 2. T-II/P-2. Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie gliwickim w 2008 roku.	
Załącznik nr 3. T-II/P-3. Oferty pracy według zawodów w powiecie gliwickim w 2008 roku	
Załącznik nr 4. T-II/P-4. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gliwickim w 2008 roku	
Załącznik nr 5. T-II/P-7. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w powiecie gliwickim w 2008 roku	
Załącznik nr 6. T-II/P-11. Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w powiecie gliwickim w 2008 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty	

WSTĘP

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w artykule 9.1. mówi, iż do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy m.in.: opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia (pkt 9).

Opierając się na powyższych zapisach ustawy oraz systemie statystyczno-sprawozdawczym z rynku pracy (sprawozdania: MPiPS-01, MPiPS-02, MPiPS-04, MPiPS-05 i MPiPS-06) wprowadzono „do praktyki działania powiatowych [...] urzędów pracy oraz szkół ponadgimnazjalnych jednolitej metody, służącej bieżącej koordynacji szkolenia bezrobotnych oraz kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy, o nazwie: „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych”¹.

Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala w szczególności na:

- określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
- bieżącą korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego (dotyczy władz oświatowych oraz dyrekcji szkół),
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- usprawnienie pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów,
- ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE DO MONITORINGU ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH²

¹ „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003

² Rozdział ten został opracowany na podstawie „Zaleceń metodycznych do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”, przesłanych wszystkim urzędом pracy przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa

Prezentowana w opracowaniu metoda wykorzystuje istniejące w tym zakresie dotychczasowe doświadczenia w kraju, w tym w szczególności:

- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- **Międzygminnego Ośrodka Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic (eksperyment gliwicki),³**
- projekt prof. M. Kabaja opublikowany w książce pt. „Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu” (Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 1997),
- Krajowego Urzędu Pracy w zakresie pilotażowego wdrożenia monitoringu zawodów w wybranych województwach,
- Międzyresortowego Zespołu do Prognozowania Popytu na Pracę, działającego przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych, w zakresie analizy dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju⁴.

Jednocześnie przy opracowaniu zasad organizacji i funkcjonowania systemu monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych przyjęto założenie o maksymalnym wykorzystaniu informacji zbieranych w ramach obowiązującej sprawozdawczości o rynku pracy.

Podstawowe definicje

- **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych**, to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.
- **zawód deficytowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód nadwyżkowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód wykazujący równowagę (zrównoważony)**, to zawód, dla którego liczba ofert pracy równoważy liczbę osób poszukujących pracy.

Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w roku 2005

³J.Rittau, A.Kasparek, R.Rewkowski „Monitoring rynku pracy Gliwic, Knuruwa i Pyskowic z uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych; Gliwice 1994-97” Międzygminny Ośrodek Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic Gliwice 1998

⁴Szerzej: B.Łukaszewicz *Analiza dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju*; Studia i materiały Tom IX, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych Warszawa 2002

Źródła informacji monitoringu

Podstawowymi źródłami informacji do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych są dane zgromadzone w powiatowych urzędach pracy, dotyczące osób bezrobotnych oraz zgłoszonych ofert pracy według zawodów i specjalności, a także zgłoszonych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) oraz informacje oparte na badaniach sondażowych w zakładach pracy dotyczących obecnego stanu zatrudnienia oraz przewidywanych przyjęć i zwolnień pracowników według zawodów w ciągu najbliższego roku, jak również informacje oparte na badaniach sondażowych w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie przewidywanej liczby absolwentów według zawodów w danym roku szkolnym.

SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA METODYCZNE DO OPRACOWANIA ROCZNEGO RAPORTU POWIATOWEGO (RAPORT – II/P)

Źródła informacji

Źródłem informacji do opracowania części I RAPORTU – II/P/2008 są:

- Wygenerowane przy pomocy komputerowego programu „Syriusz” dane z załącznika 3 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2008 roku” i załącznika 2 – „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2008 roku” do sprawozdania MPiPS-01. Powyższe dane zawarte są w tabelach załączonych do raportu.

Mierniki stosowane do monitoringu

1) Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w zawodzie k (\bar{N}_I^k)

$$\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k \quad (1)$$

gdzie:

\bar{B}_I^k - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w danym roku,

\bar{O}_I^k - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w danym roku,

przy czym wielkości te są obliczane według wzorów:

$$\bar{B}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^{12} B_i^k}{12} \quad (2)$$

$$\bar{O}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^{12} O_i^k}{12} \quad (3)$$

gdzie:

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i-tym miesiącu w zawodzie k

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i-tym miesiącu w zawodzie k

2) **Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k** ($W_{n,I}^k$)

$$W_{n,I}^k = \frac{\overline{O}_I^k}{\overline{B}_I^k} \quad \text{dla } \overline{O}_I^k \neq 0 \text{ i } \overline{B}_I^k \neq 0 \quad (4)$$

gdzie:

\overline{O}_I^k , \overline{B}_I^k są określone wzorami (2) i (3)

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,I}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,I}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,I}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Ponadto:

- w przypadku, jeżeli wskaźnik intensywności jest równy 0 lub MAX tzn. liczba bezrobotnych albo liczba ofert pracy jest równa 0, to dla określenia, czy zawód jest deficytowy lub nadwyżkowy bierze się pod uwagę średnią miesięczną nadwyżkę (deficyt) podaży siły roboczej (\overline{N}_I^k), tzn. dla:

$\overline{N}_I^k > 1$, zawód jest nadwyżkowy,

$\overline{N}_I^k < -1$, zawód jest deficytowy,

$-1 \leq \overline{N}_I^k \leq 1$, zawód jest zrównoważony

- zawody, które pojawiły się w statystykach, dla których $\overline{O}_I^k = 0$ i $\overline{B}_I^k = 0$, zostały zakwalifikowane do zawodów wykazujących równowagę,

3) **Wskaźnik szansy uzyskania oferty w zawodzie k** ($W_{s,I}^k$)

$$W_{s,I}^k = \frac{\overline{PO}_I^k}{\overline{PB}_I^k} \quad (5)$$

gdzie:

\overline{PO}_I^k - średnia miesięczna liczba ofert pracy w zawodzie k w roku, będąca w dyspozycji powiatowego urzędu pracy, obliczana według wzoru:

$$\overline{PO}_I^k = \frac{PO_{t-1}^k + O_I^k}{12} \quad (6)$$

przy czym

PO_{t-1}^k - liczba ofert pracy w zawodzie k, będąca do dyspozycji powiatowego urzędu pracy w końcu poprzedniego roku (t-1)

O_I^k - liczba ofert pracy w zawodzie k, zgłoszona do powiatowego urzędu pracy w danym roku
oraz

\overline{PB}_I^k - średni miesięczny poziom rejestrowanego bezrobocia w zawodzie k w roku obliczany metodą uproszczoną według wzoru:

$$\overline{PB}_I^k = \frac{PB_{t-1}^k + PB_I^k}{2} \quad (7)$$

przy czym:

PB_{t-1}^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w końcu poprzedniego roku

PB_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w końcu danego roku.

4) **Wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie k** ($W_{d,I}^k$)

$$W_{d,I}^k = \frac{B_{d,I}^k}{B_I^k} \cdot 100\% \quad (8)$$

gdzie:

$B_{d,I}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu na koniec danego roku,

B_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu na koniec danego roku.

Przyjęto następujące założenia dotyczące podziału zawodów według wykształcenia:

- wykształcenie wyższe - grupy wielkie 1 i 2,
- wykształcenie średnie - grupy wielkie 3, 4 i 5,
- wykształcenie zasadnicze zawodowe - grupy wielkie 6,7,8 i 9

Przyjęto również, że określenie „absolwent” odnosi się do osób, które ukończyły naukę, nie później niż 12 miesięcy temu.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. BEZROBOCIE I OFERTY PRACY

W powiecie gliwickim na koniec roku 2008 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła ponad 2150, z czego 66% stanowiły kobiety. Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrach urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 21% ogółu bezrobotnych (w 2007 roku - 30%). Ponad 68% tej grupy osób to kobiety (patrz *Tabela 1*).

Tabela 1. Struktura bezrobocia w powiecie gliwickim na koniec roku 2008

	ogółem	w tym				
		kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
			razem	kobiety	razem	kobiety
liczba bezrobotnych	2153	1412	53	31	462	312
odsetek w stosunku do ogółu bezrobotnych	100%	66%	2%	1%	21%	14%
odsetek kobiet w stosunku do danej grupy bezrobotnych	100%	66%	100%	58%	100%	68%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 2. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych w powiecie gliwickim na koniec roku 2008

kod zawodu	nazwa zawodu	ogółem	w tym*				
			kobiety	absolwenci		osoby długotrwale bezrobotne	
				razem	kobiety	razem	kobiety
000000	Bez zawodu	25,82%	26,56%	30,19%	38,71%	12,99%	10,58%
522107	Sprzedawca	9,34%	13,95%	1,89%	3,23%	12,77%	18,27%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	2,51%	3,47%	5,66%	6,45%	1,52%	2,24%
722204	Ślusarz	2,28%	0,42%	0,00%	0,00%	3,68%	0,96%
913207	Sprzątaczką	2,04%	3,12%	0,00%	0,00%	3,90%	5,77%
512201	Kucharz	1,95%	2,90%	0,00%	0,00%	2,81%	4,17%
743304	Krawiec	1,49%	2,05%	0,00%	0,00%	0,43%	0,64%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	1,35%	1,84%	0,00%	0,00%	2,16%	2,88%
311502	Technik mechanik	1,21%	0,28%	0,00%	0,00%	0,43%	0,00%
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	1,11%	1,20%	0,00%	0,00%	2,60%	3,53%
	Razem 10 zawodów	49,09%	55,81%	37,74%	48,39%	43,29%	49,04%

* procenty w odniesieniu do danej grupy bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Zdecydowanie największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych - podobnie jak w poprzednich latach - stanowią osoby bez zawodu (prawie 26%). Znaczny odsetek (ponad 9%) stanowią osoby o zawodzie „Sprzedawca - 522107”. Dziesięć zawodów o największej liczbie zarejestrowanych

bezrobotnych (przyjmując, że osoby bez zawodu tworzą na potrzeby statystyki grupę „bez zawodu”) generuje prawie 50% zarejestrowanych bezrobotnych. Równocześnie w tych zawodach zarejestrowanych jest ponad 43% osób długotrwale bezrobotnych. Szczególnie widoczne to jest w przypadku kobiet, które stanowią prawie 50% ogółu kobiet w tej grupie (patrz *Tabela 2*).

Tabela 3. Struktura i ranking 10 zawodów o największej liczbie osób długotrwale bezrobotnych w powiecie gliwickim na koniec roku 2008

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
		ogółem	długotrwale		
000000	Bez zawodu	556	60	13,0%	11%
522107	Sprzedawca	201	59	12,8%	29%
913207	Sprzątaczką	44	18	3,9%	41%
722204	Ślusarz	49	17	3,7%	35%
512201	Kucharz	42	13	2,8%	31%
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	24	12	2,6%	50%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	29	10	2,2%	34%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	54	7	1,5%	13%
712102	Murarz	22	7	1,5%	32%
413103	Magazynier	12	7	1,5%	58%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 4. Ranking zawodów według wskaźnika długotrwałego bezrobocia w powiecie gliwickim na koniec 2008 roku*

l.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
			ogółem	długotrwale		
1	413103	Magazynier	12	7	1,5%	58%
2	931205	Robotnik torowy	12	6	1,3%	50%
3	932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	24	12	2,6%	50%
.....						
28	000000	Bez zawodu	556	60	13,0%	11%
.....						
36	311204	Technik budownictwa	14	0	0%	0%
37	341401	Organizator obsługi turystycznej [zawód szkolny: Technik obsługi turystycznej]	10	0	0%	0%
38	724201	Elektromonter [elektryk] zakładowy	10	0	0%	0%
39	741201	Cukiernik	12	0	0%	0%

* w rankingu umieszczono zawody, w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród 474 zawodów zidentyfikowanych na rynku pracy w powiecie gliwickim na koniec 2008 roku, dla 51 wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 100%. Ale aż 86% z nich, to zawody,

w których zarejestrowano tylko 1 osobę bezrobotną. W przypadku pozostałych 14% zawodów liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieści się przeważnie pomiędzy 2 a 4 osobami (patrz Załącznik 5). Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych nie mających zawodu, nie przełożyła się na wysoki wskaźnik długotrwałego bezrobocia. W grupie zawodów, w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych, tylko dla czterech zawodów wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0% (patrz Tabela 4).

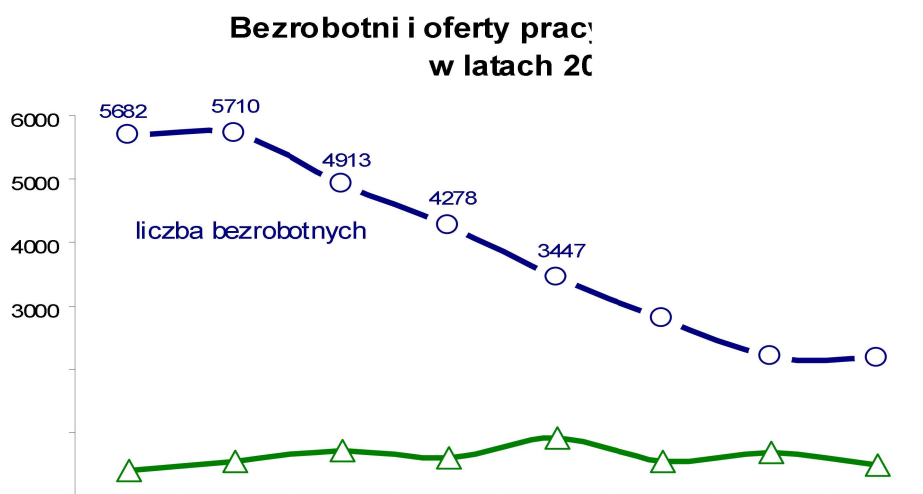
Tabela 5. Struktura i ranking 5 zawodów o największej liczbie bezrobotnych absolwentów w powiecie gliwickim na koniec roku 2008

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek absolwentów	
		ogółem	absolwentów	do ogółu zarejestrowanych absolwentów	do liczby bezrobotnych w zawodzie
000000	Bez zawodu	556	16	30,19%	3%
214923	Specjalista bezpieczeństwa i higieny pracy	4	4	7,55%	100%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	54	3	5,66%	6%
311209	Technik ochrony środowiska	10	3	5,66%	30%
244105	Socjolog	3	3	5,66%	100%
Razem dla 5 zawodów				54,72%	

* głównie absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych
 źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tylko 2% ogólnej liczby bezrobotnych stanowili absolwenci szkół lub uczelni - osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (patrz Tabela 1). Pomimo faktu, iż absolwenci zarejestrowani są w 26 zawodach, to tylko 5 z nich generuje aż 55% bezrobotnych w tej grupie. Uwidacznia się tutaj znacząca przewaga grupy absolwentów bez zawodu czyli głównie absolwentów liceów ogólnokształcących lub profilowanych (patrz Załącznik 1 i Tabela 5).

Wykres 1.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 6. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie ofert pracy

w powiecie gliwickim w roku 2008

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba ofert	Odsetek ofert w stosunku do ogółu ofert
914103	Robotnik gospodarczy	202	17,16%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	62	5,27%
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	61	5,18%
931301	Robotnik budowlany	55	4,67%
913207	Sprzątaczką	35	2,97%
721202	Spawacz ręczny gazowy	31	2,63%
512201	Kucharz	30	2,55%
522107	Sprzedawca	28	2,38%
722204	Ślusarz	23	1,95%
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	23	1,95%
Razem dla 10 zawodów			46,73%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Od roku 2005 utrzymuje się spadek liczby bezrobotnych. Po okresie wzrostu liczby ofert pracy w latach 2005 – 2007, w 2008 roku ich liczba zdecydowanie zmalała. Największe zapotrzebowanie dotyczyło zawodów: robotnik gospodarczy – 914103 (ponad 17% wszystkich ofert), pracownik biurowy – 419101 i kierowca samochodu ciężarowego - 832302” (patrz Tabela 6). Trzy zawody: kierowca samochodu ciężarowego, pracownik biurowy i sprzedawca utrzymują się w pierwszej dziesiątce zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku pracy od 2005 roku.

Tabela 7. Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w Gliwicach w 2008 roku

Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
	zarejestrowani w 2008r.	stan w końcu 2008r.	zgłoszone w 2008r.	stan w końcu 2008r.
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	59	58	27	6
Rybacktwo	0	0	0	0
Górnictwo	72	33	33	0
Przetwórstwo przemysłowe	732	432	173	51
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	25	20	2	0
Budownictwo	343	133	96	43
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	691	355	73	2
Hotele i restauracje	59	44	56	7
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	129	76	58	1
Pośrednictwo finansowe	25	29	17	1
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	164	110	115	61
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	44	29	96	0
Edukacja	39	27	166	109
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	87	55	98	15
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, poz.	39	26	167	83
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
Działalność nie zidentyfikowana	0	0	0	0

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

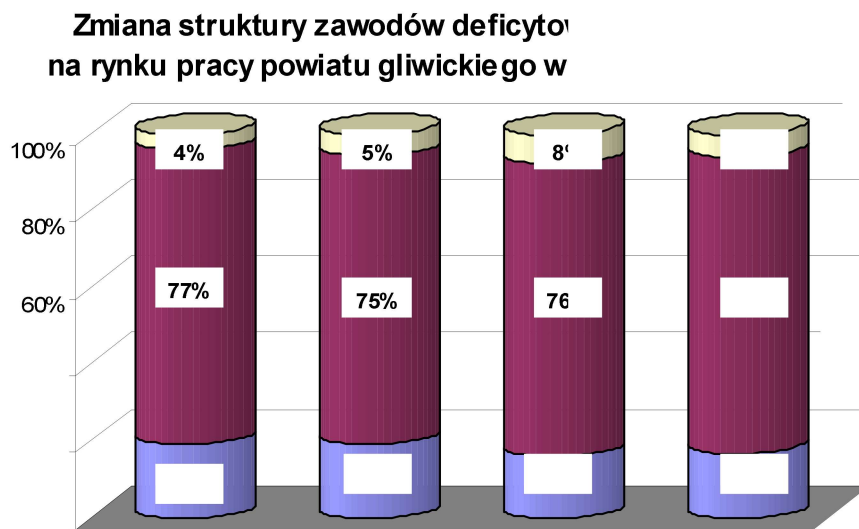
Analizując strukturę osób bezrobotnych oraz ofert pracy w roku 2008 według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) widać, że największa liczba osób bezrobotnych była ostatnio

zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (ponad 29% ogółu bezrobotnych) oraz „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” (ponad 27%). Największe zapotrzebowanie na pracowników wystąpiło w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe” (prawie 15% wszystkich ofert), „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała” (ponad 14%) i „Edukacja” (ponad 14%) - patrz *Tabela 7*.

2. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE

Analizując dane uzyskane z systemu „Syriusz”⁵ dla powiatu gliwickiego, dotyczące zawodów deficytowych i nadwyżkowych (patrz *Załącznik 4*), zidentyfikowano w 2008 roku 238 elementarnych grup zawodowych oraz 558 zawodów/specjalności. W 79% (440) zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 34% (192) zarejestrowano oferty pracy.

Wykres 2.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród zidentyfikowanych zawodów wyodrębniono zawody deficytowe i nadwyżkowe oraz wykazujące równowagę⁶. Zawody wykazujące równowagę stanowią 77% ogólnej liczby zawodów (patrz *Wykres 2*). Nie wpływają one w zdecydowany sposób na zmiany na rynku pracy. W 54% z tych zawodów odnotowano w badanym okresie pojedyncze rejestracje bezrobotnych przy całkowitym braku ofert albo odwrotnie, pojedyncze rejestracje ofert pracy przy całkowitym braku zarejestrowanych bezrobotnych.

⁵ Patrz: www.mz.praca.gov.pl/Puls2/

⁶ Patrz str. 6

Zawody deficytowe stanowiły niecałe 6% wszystkich zawodów. Zawody nadwyżkowe stanowiły 17% wszystkich zawodów (patrz *Tabela 8*). Spośród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby bez zawodu (patrz *Tabela 2*).

Tabela 8. Struktura zawodów według poziomu wykształcenia w powiecie gliwickim w 2008 roku

poziom wykształcenia	zawody			
	ogółem	deficytowe	równoważne	nadwyżkowe
wyższe	26%	1,1%	21,5%	3,0%
średnie techniczne	26%	1,3%	18,6%	6,5%
zasadnicze zawodowe	48%	3,4%	37,1%	7,3%
bez zawodu	0,18%			0,18%
razem zawodów	100%	5,7%	77,2%	17,0%
	558	32	431	95

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Prawie 60% zawodów deficytowych, czyli poszukiwanych na rynku pracy, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego. Wśród zawodów nadwyżkowych największy odsetek również stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego (patrz *Tabela 9*).

Tabela 9. Struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych według poziomu wykształcenia w powiecie gliwickim w roku 2008

poziom wykształcenia	zawody		
	deficytowe	równoważne	nadwyżkowe
wyższe	19%	28%	18%
średnie	22%	24%	38%
zasadnicze zawodowe	59%	48%	43%
bez zawodu	-	-	1,05%
razem zawodów	100%	100%	100%
	32	431	95

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów aż 19, to zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego (patrz *Tabele 10 i 11*). Pięć zawodów: *Ekonomista (241102)*, *Technik budownictwa (311204)*, *Technik ochrony środowiska (311209)*, *Technik elektryk (311302)*, *Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista] (341902)* oraz grupa osób bez zawodu są w czołówce zawodów nadwyżkowych od końca 2005 roku.

Tabela 10. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2008 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu równego zero)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
000000	Bez zawodu	0	89,75	89,75	0
311502	Technik mechanik	0	5,42	5,42	0
743304	Krawiec	0	4,92	4,92	0
711101	Górnik eksploatacji podziemnej	0	3,83	3,83	0
723390	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	0	3,25	3,25	0
311302	Technik elektryk	0	2,75	2,75	0
311209	Technik ochrony środowiska	0	2,33	2,33	0
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0	2,00	2,00	0
244104	Pedagog	0	1,75	1,75	0
321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0	1,67	1,67	0
322401	Masażysta [zawód szkolny: Technik masażyста]	0	1,67	1,67	0
514102	Fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich]	0	1,67	1,67	0
743604	Szwaczka	0	1,67	1,67	0
321390	Pozostali technicy technologii żywności	0	1,50	1,50	0
341401	Organizator obsługi turystycznej [zawód szkolny: Technik obsługi turystycznej]	0	1,50	1,50	0

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 11. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2008 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu różnego od zera)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0,08	9,33	9,25	0,0089
311401	Technik elektronik	0,08	3,42	3,33	0,0244
723190	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0,08	3,42	3,33	0,0244
311204	Technik budownictwa	0,08	3,33	3,25	0,025
741201	Cukiernik	0,17	3,50	3,33	0,0476
512202	Kucharz małej gastronomii	0,17	3,00	2,83	0,0556
241990	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,08	1,42	1,33	0,0588
241102	Ekonomista	0,25	4,00	3,75	0,0625
312102	Technik informatyk	0,17	2,58	2,42	0,0645
247901	Specjalista administracji publicznej	0,08	1,08	1,00	0,0769
311402	Technik telekomunikacji	0,08	1,08	1,00	0,0769
514103	Kosmetyczka [zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych]	0,17	1,92	1,75	0,087
722304	Tokarz	0,25	2,83	2,58	0,0882
522107	Sprzedawca	2,33	26,17	23,83	0,0892
714101	Malarz budowlany	0,08	0,83	0,75	0,1

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W Tabelach 12 i 13 przedstawiono wszystkie (32) zawody deficytowe uszeregowane malejąco według wskaźnika intensywności deficytu/nadwyżki zawodu. Wyróżnione zostały zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego.

Tabela 12. Ranking zawodów deficytowych w powiecie gliwickim w roku 2008 (przy zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności deficytu zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej	
914103	Robotnik gospodarczy	16,83	1,33	-15,50	12,625
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	5,08	0,75	-4,33	6,7778
721202	Spawacz ręczny gazowy	2,58	0,50	-2,08	5,1667
522108	Sprzedawca w stacji paliw	0,33	0,08	-0,25	4
741101	Garmażer	0,83	0,25	-0,58	3,3333
712204	Zbrojarz	0,75	0,25	-0,50	3
742302	Pilarz	0,50	0,17	-0,33	3
232111	Nauczyciel muzyki	0,25	0,08	-0,17	3
421301	Asystent usług pocztowych	0,25	0,08	-0,17	3
823290	Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	0,42	0,17	-0,25	2,5
921104	Pomocniczy robotnik szklarniowy	0,42	0,17	-0,25	2,5
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	1,17	0,50	-0,67	2,3333
712401	Brukarz	0,75	0,33	-0,42	2,25
932190	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	1,42	0,67	-0,75	2,125
242990	Pozostali prawnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	0,33	0,17	-0,17	2
828109	Monter pojazdów i urządzeń transportowych	0,33	0,17	-0,17	2
341901	Asystent bankowości	0,17	0,08	-0,08	2
931301	Robotnik budowlany	4,58	2,50	-2,08	1,8333
721290	Pozostali spawacze i pokrewni	0,83	0,50	-0,33	1,6667
241307	Specjalista do spraw kadr	0,42	0,25	-0,17	1,6667
513203	Sanitariusz szpitalny	0,42	0,25	-0,17	1,6667
829190	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	1,00	0,67	-0,33	1,5
913204	Pomoc kuchenna	1,67	1,25	-0,42	1,3333
241290	Pozostali specjaliści do spraw finansowych	0,33	0,25	-0,08	1,3333
232108	Nauczyciel języka obcego	0,75	0,58	-0,17	1,2857
712301	Cieśla	0,75	0,58	-0,17	1,2857
932106	Sortowacz	0,42	0,33	-0,08	1,25
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	5,17	4,42	-0,75	1,1698
513102	Opiekunka dziecięca	0,83	0,75	-0,08	1,1111

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W Tabeli 13 zostały umieszczone zawody deficytowe, dla których zgodnie z prawami matematyki nie jest możliwe obliczenie wskaźnika intensywności deficytu/nadwyżki zawodu, dlatego też zawody zostały uszeregowane malejąco według wskaźnika nadwyżka podaży siły roboczej⁷.

⁷ Patrz: str. 6

Tabela 13. Ranking zawodów deficytowych w powiecie gliwickim w roku 2008 (przy braku zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	1,92	0	-1,92	MAX
241904	Kontroler wewnętrzny	1,67	0	-1,67	MAX
514201	Hostessa	1,67	0	-1,67	MAX

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

3. PODSUMOWANIE

- W powiecie gliwickim na koniec roku 2008 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła ponad 2150, z czego 66% stanowiły kobiety
- Od roku 2005 utrzymuje się spadek liczby bezrobotnych. Po okresie wzrostu liczby ofert pracy w latach 2005 – 2007, w 2008 roku ich liczba zdecydowanie zmalała.
- Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (26%),
- Prawie połowę wszystkich bezrobotnych, stanowią osoby zarejestrowane w dziesięciu zawodach: *sprzedawca, ślusarz, kucharz, sprzętaczka, asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista], pracownik biurowy [zawód szkolny: technik prac biurowych], krawiec, technik mechanik, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, murarz* oraz osoby nie posiadające zawodu.
- Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 21% ogółu bezrobotnych (w 2005 roku - 33%). Ponad 68% tej grupy osób to kobiety.
- Tylko 2% ogólnej liczby bezrobotnych stanowią absolwenci szkół lub uczelni.
- Grupa absolwentów bez zawodu stanowi ponad 30% wszystkich absolwentów. W większości są to absolwenci liceów ogólnokształcących lub profilowanych.
- W roku 2008 zarejestrowano w Powiatowym Urzędzie Pracy 1177 ofert pracy z zakładów pracy powiatu gliwickiego.
- Największe zapotrzebowanie (prawie 11% wszystkich ofert) dotyczyło zawodu *Robotnik gospodarczy*. Poszukiwani byli również *pracownicy biurowi* i *kierowcy samochodów ciężarowych*.
- Spośród 10 zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku, dla trzech (*kierowca samochodu ciężarowego, pracownik biurowy, sprzedawca*) utrzymuje się ono od 2005 roku..
- Największa liczba osób bezrobotnych była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (ponad 29% ogółu bezrobotnych) oraz „Handel hurtowy

i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” (ponad 27%).

- Największe zapotrzebowanie na pracowników wystąpiło w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe” (prawie 15% wszystkich ofert), „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała” (ponad 14%) i „Edukacja” (ponad 14%)
- Na podstawie wygenerowanych danych zidentyfikowano w 2008 roku dla powiatu gliwickiego 238 elementarnych grup zawodowych oraz 558 zawodów/specjalności. Spośród nich wyodrębniono zawody deficytowe (czyli poszukiwane na rynku pracy) i nadwyżkowe (na które występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie) oraz wykazujące równowagę.
- W 79% zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 34% zarejestrowano oferty pracy.
- Zawody deficytowe stanowiły 6% wszystkich zawodów.
- Najbardziej deficytowymi zawodami są: *robotnik gospodarczy, kierowca samochodu ciężarowego, spawacz ręczny gazowy*.
- Prawie 60% zawodów deficytowych czyli poszukiwanych na rynku pracy, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- Zawody nadwyżkowe stanowiły 17% ogólnej liczby zawodów. Wśród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby bez zawodu.
- Kolejne miejsca zajmują: *asystent ekonomiczny, technik mechanik oraz technik elektronik*.
- Największy odsetek zawodów nadwyżkowych stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- Spośród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów aż 19, to zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego.
- Pięć zawodów: *ekonomista, technik budownictwa, technik ochrony środowiska, technik elektryk, asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista]* oraz grupa osób bez zawodu są w czołówce zawodów nadwyżkowych od końca 2005 roku.

III. WNIOSKI

1. Liczba bezrobotnych systematycznie spada od I-półrocza 2005 roku i na koniec 2008 roku była 2,5 razy mniejsza niż w 2005.
2. Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (26%). Grupę tę charakteryzuje znaczna fluktuacja, o czym świadczy niewielki wskaźnik długotrwałego bezrobocia.
3. Należy zmienić strukturę kształcenia – w tym kształcenia zawodowego – i kształcić w zawodach deficytowych, a nie nadwyżkowych.
4. W porównaniu z końcem roku 2005, w dalszym ciągu wśród zawodów nadwyżkowych o wysokim wskaźniku intensywności nadwyżki zawodu oraz znaczącej nadwyżce podaży siły roboczej znajdowały się głównie zawody na poziomie wykształcenia średniego lub wyższego, natomiast wśród zawodów deficytowych o wysokim wskaźniku intensywności deficytu zawodu oraz znaczącym deficycie podaży siły roboczej znajdowały się zawody robotnicze.
5. Szczegółowe wnioski dotyczące monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych będzie można sformułować dopiero po opracowaniu raportu rocznego zawierającego oprócz analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych za miniony rok kalendarzowy również analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy i szkołach. Wynika to z definicji monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, który należy rozumieć jako **proces** systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy.

Opracował: Andrzej Kasperek